

A BÁNYA

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP

MAGYAR HONI
FÖLDTAN
KÖNYVTÁRÁBÓL

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI, Dalszínház-u 8. Telef. n. 23-33. Előfizetési árak: Egész évre 10.— K. Fél évre 5.— K. Egy-... szám ára 30 fillér.	Főszerkesztő: Vécsey István Szerkesztik: Apsay V. János és Dr. Makai Aladán Megjelenik minden vasárnap	Hirdetési feltételek: Minden szó 4 fillér Kövért betűvel 8 „ Egész oldal, 1-szeri közlés 80 kor. Fél oldal 1-szeri közlés 40
---	---	--

Nélkülünk.

Az appropriációs törvényjavaslat tárgyalása alkalmával báró Thoroczkay Viktor a *bányajog kodifikációját* követelte. Nem engedték azonban szóhoz jutni s így anélkül, hogy kifejtette volna nézeteit, kénytelen volt leülni. A magyar bányászközönség tehát ismét várhat valami véletlen körülményre, amikor ismét szőnyegre kerül a magyar bányatörvény revíziója.

Nem azon csodálkozunk, hogy báró Thoroczkayt nem engedték beszélni, hanem azon, hogy úgy a magyar sajtóban, mint a közvéleményben olyan kevés az érzék, az érdeklődés a magyar bányászat iránt.

Pedig kinőttünk már a gyermekcipőből, sőt a külföld is többet tud bányászatunkról, mint mi idehaza. És mégis, a magyar bányászatnak nincs szava, nincs szószólója sehol.

Tagadhatatlan, hogy a B. és K. Lapok, a M. B. és K. Egyesülete kiváló szakmunkája széles rétegekben munkálja bányászatunk ügyeit, de a nagy közvélemény, sőt még maga a törvényhozás is nagyon keveset tud a szerényen és csendben folyó munkáról.

Egész bányászatunk kereskedelmi és adminisztratív jellege olyan, hogy arról még a legközelebbiről érdekeltek is csak nagy nehezen szerezhetnek teljes világos képet. A régi, kényelmes jó világ szelleme hatja át az egész konstrukciót, mely fél a világosságtól, tartózkodik a rohanó modern élet zsvájától s nem mer létezéséről hangot adni.

Pedig az élet nem filozofál. Temet rendszereket, alkot új társadalmi intézményeket s nem törődik azzal, aki hátramarad.

Nem törődnek velünk sem. Határoznak életünk, halálunk felett nélkülünk, meghallgatásunk nélkül. Szóhoz sem engedik jutni azt, aki a magyar bányászat, a magyar bányabirtokosok érdekében mer felszólalni.

Ma úgy tekintik a bányászatot, mint kizárólagos kincstári privilégiumot. Ennélfogva — a

keveseket kivéve — maga a közvélemény mit is törődnek a „fiskus“ dolgaival? A magyar bányászat nem közügy — mondják — törődjék vele, akinek érdeke.

Igy állván a dolog, világosan áll előttünk a kötelességek utja.

Lépten-nyomon határoznak a mi sorsunk felett — de nélkülünk. Nekünk cselekednünk kell tehát, mert hiába várjuk a felülről való kezdeményezést, érdekeink védelmére nem számíthatunk. Össze kell fogni a létező és már is nagy eredményekkel működő testületekkel s egy érdekközösségben teremtsük meg valamelyes formában a *magyar bányászat társadalompolitikai képviselőjét*, hogy a jövőben a közélet és törvényhozás ne határozzon rólunk és *nélkülünk*.

Az önálló jegybank létesítésének részletkérdései.

Ha a törvényhozás elvben elhatározná egy önálló magyar bank felállítását, a következő szempontokat kell azután tisztába hoznia:

1. Az új bank állami vagy magánbank legyen-e?
2. Az utóbbi esetben az osztrák-magyar bank átvétele, vagy pedig új bank létesítése célszerű-e? Állami bank esetében ugyanis csakis átvételről lehet szó.
3. Mily összeg szükséges az átvételhez és mily alaptőkével volna egy új bank létesítendő?
4. Hogyan szereztessek be az alaptőke?

E kérdésekkel a fenti sorrendben fogok foglalkozni. A jegybank formái közül a legideálisabbnak az állambank tartható, de csak abban az esetben, ha állam az államban és függő kölcsönökre ez utóbbi által igénybe nem vétetik. Az egész jegykibocsátói intézmény állami eredetű és ennél fogva leghelyesebb, ha a haszna teljesen az államé. Mert hogy lukratív üzlet, ahhoz kétség nem fér. A tőkét az állam egyszerűen 4%-os kötvények kibocsátásával szerezheti be, tehát az azon felüli egész jövedelem az államé maradna. Részvénytársulati jegybank részvényesei azonban okvetlenül többet igényelnek 4%-nál, mert csupán 4% biztosítása mellett, további jövedelemre való minden kilátás nélkül, minálunk nem akadnának részvényjegyzők. Az

állam ily kölcsönt törlesztéses kölcsön alakjában vehetné fel, mivel a folyó jövedelemből a 4%-on felül bőven maradna még a törlesztésre is, sőt azonfelül a tartalék-alapra is jutna egy rész és még nyeresége is volna az államnak mindezek felül. Ily módon az államnak 40—50 év után a kölcsön letörlesztésével volna egy nagy tőkével rendelkező állami jegybankja anélkül, hogy erre a legcsekélyebb áldozatot hozta volna. Állami bank van ma Oroszországon kívül Svédországban, Norvégiában és Bulgáriában. Természetesen az állami banknak a hitelnyújtás terén ép oly rigorozitással kellene eljárnia, mint egy manábanknak; minden néven nevezendő politikai befolyástól teljesen mentesnek kell lennie és e végből a főhivatalnokainak majdnem olyan függetlenséget kellene biztosítani, aminő a bírónak van, hogy szabályellenes kivánságok esetében még a kormányval is szembehelyezkedhessenek. Nem lehet előre tudni, nem lesz-e egykor megint darabontszerű kormány, amely a jegybank útján próbálná magának azt a pénzt megszerezni, amely az adók be nem fizetéséből kifolyólag hiányoznék neki. Ha ily eshetőségekre a bank integritását biztosítani lehetne, akkor ideálisabb megoldás az állami banknál el sem képzelhető.

Ami a létesítésnek formáit illeti, úgy az állami átvételnek, mint az új banknak meg vannak a maguk előnyei és hátrányai.

Az átvétel vagyis a megváltás költséges dolog. A törvény ugyanis opciót biztosít a két államkormány-nak a bank átvételére oly módon, hogy minden egyes részvényért 1400 korona névérték helyett 1520 korona fizetendő az állam részéről. Ez 150 ezer darab részvény után összesen 18 millió korona felpénzt jelentene a két államra nézve. Ha Magyarország 40%-kal részesedik az átvételben, ez reánk nézve 7.200.000 korona többletet jelent. Ezt az összeget a megváltás esetében az alapítási költségekhez kellene számítani és évről-évre leírni, ami jelentékeny terhet jelentene. Az átvétel alkalmával fennálló tartalékalap természetesen a részvényeseké. Ezen, az államra nézve meglehetősen hátrányos megállapodást az akkori pénzügyminiszter azzal okolta mng, hogy ez a felpénz azért indokolt, mivel az állam egy jól berendezett, élő banküzletet vesz át, amelyet csupán az akkori névleges részvénytőkékért megszerezni nem lehetne. Továbbá tekintettel volt, ugymond, az üzletnek már eddig is elért eredményeire, a jövő fejlődésről való kilátásról nem is szólva, a vételért ennél fogva megfelelőnek tartja. Ezt az indokolást kénytelen vagyok teljesen laikusnak mondani. Mert egy jegybank nem egy élő banküzlet, amelynek mint ilyennek, fejlődésre van kilátása, hanem egy állami monopólium, amelyre az ország közönsége egyenesen reá van utalva. Mi értelme van annak, hogy az állam felpénzt fizet oly vállalat átvételéért, amely csak akkor vállalat, ha az állam épen akarja, máskülönben ellenben semmi, azt nem tudom felfogni. Az osztrák-magyar bank üzletének alapja a jegykibocsátás. Ha ez az alap megszűnik, nincs létjogosultsága. Az opciójognak a névértéken felüli megállapítását nagy hibának tartom, amely az európai jegybank-törvényhozásban példátlanul áll.

Ugyanennek a rendelkezésnek egy másik nagy hibája, hogy semmiféle megállapodást nem tartalmaz arra nézve, hogy a két ország mily arányban részesedjék egy esetleges átvételben. Ez tehát új vitára fog alkalmat adni. Egy harmadik végzetes hibája ennek a megállapodásnak, hogy a két állam csakis együttesen

élhet az átvétel jogával, de külön a magyar az osztrák nélkül nem és fordítva sem. Ennél fogva, ha az osztrák kormány az átvételhez elvben nem járul hozzá, akkor ezt a megoldási módot már kizártnak kell tekinteni. Ha tehát oly helyzetbe kerülnénk, hogy az önálló bank létesítésére az állami átvétel volna az egyedüli mód, és az osztrák kormány ezt tudva, épen ezért nem volna hajlandó ebbe belemenni, ezzel oly fegyver volna a kezében, amelylyel befolyást gyakorolhatna a mi elhatározásunkra. Ez a megállapodás egyáltalán a lehető legnagyobb blamázs reánk nézve, mivel ennyi hibát egyik európai jegybank-törvényben sem lehet együtt találni. Különben az is lehetséges, hogy ennek az egész megállapodásnak, az volt a tendenciája, hogy az önállóságra való átmenetet megnehezítse.

Előnye volna ellenben az átvételnek, hogy az átmenet simábban menne, mint új bank létesítésénél. A megfelelő érckészlet biztosítva volna, ami az átmeneti nehézségeket csökkentené.

Természetes, hogy az állam által való átvétel még nem involválja ipso facto az állambankot, mert az állam a maga átvételi kvótáját engedményezheti annak a részvénytársaságnak, amelyre a jegykibocsátási szabadalmat reáruházta és az illető bank az alaptőkéjéből fizethetné ki az államra eső részt.

Ezzel szemben az új banknak az volna az előnye, hogy az alaptőkét nem kellene oly felpénzzel beszerezni, mint a megváltás esetében. Ellenben az érckészlet megosztása miatt kellene a magyar kormányval az osztrákkal megegyeznie. Ha az osztrák-magyar bank készfizető volna, akkor egyszerű volna az aranybeszerzés az új bankra nézve a jegyeit kényszerforgalommal ruháznak fel és a bank közhírré tenné, hogy mindenkinek hajlandó az osztrák-magyar bank jegyeiért a saját jegyeit adni cserébe. Az így szerzett jegyeket azután prezentálná az osztrák-magyar banknál, amely értékért adna. Azonban ez az eljárás nem vezetne biztos eredményre, mivel az osztrák-magyar bank arany helyett ezüstforintossal is fizethetne és ezzel a jogával bizonyára élne is. Így azután arany helyett értéktelen ezüstpénzhez jutna a magyar bank, amelynek alapján pedig merénylet volna a működését elkezdenie, mert ez egyenlő volna a magyar valuta teljes bukásával és jegyeinek a külföld előtt való teljes elértéktelenedésével. Ellenben az osztrák-magyar horribilis aranykészletével átvonulna Ausztriába és ott aranykészlete alapján igen alacsony kamatlábbal működne. Ennél fogva még a készfizetések felvétele sem biztosítaná azt, hogy egy újonnan létesítendő magyar jegybank az osztrák-magyar banktól aranyat tudjon szerezni. Új bank felállítása esetén csak úgy lehet az aranyat részére biztosítani, hogy a magyar kormány megegyezést köt az osztrák kormányval a bankközösség megszűnése esetére az aranykészlet azon részének felosztása iránt, amely a valutarendezési célokra és a nyolcvanmillió adósság törlesztésére letett 60 millió korona kihasítása után fenmarad. Az osztrák kormányval való megállapodás azért szükséges, mivel a bankszabadság meg nem újítása esetében a bank érckészletére mindkét országnak bizonyos igénye van és ezen igény megállapítása csakis közös megegyezés által érhető el. Minthogy az osztrák-magyar bank szabadságának Magyarországon való megszűnése esetén (amennyiben az átvételi jog nem fog gyakoroltatni) az alaptőkéjét redukálni fogja, ez a leszállítás is komplikálni fogja az aranyelosztás kérdését. Ugyanis az alaptőke visszafizetése egy jegy-

banknál csak aranyban (vagy ezüstben) lehetséges. Az osztrák kormány, vagy a bank tehát esetleg azzal a kívánsággal léphet fel, hogy a fenti aranykészletek elkülönítése után még a visszafizetendő alaptőke összege is kihasítható és az elosztás csak azután történjék. Ehhez azonban egyáltalán nem volna szabad hozzájárulnunk. Nézetem szerint ez a banknak intern ügye, és ha nincs elég aranya az alaptőke redukciójának keresztülvitelére, vegye a hiányzó részt a 80 millió kölcsönnek még fennmaradt részletéből, illetve az osztrák kormány a hátraléknak aranyban való visszafizetése által tegye lehetővé az alaptőke leszállítását. De minél inkább ehhez a dologhoz már semmi közünk sincsen.

Az említett megállapodásnak tartalmaznia kell azt az arányt, amely szerint az érckészlet felosztandó. Mindenesetre azonban biztosítania kellene a magyar kormánynak Magyarország részére legalább is 200 millió koronát aranyban. Ezen összeg átvételére csak a pénzügyminiszteriumnak legyen joga. Minthogy azonban kétséges, hogy a magyar állampénztárnak egyszerre lenne-e annyi feleslege, hogy ezt az arany mennyiséget átvegye, az átvételt két módon lehetne eszközölni. Az egyik kevésbé biztos mód a fentemlített, amely szerint a magyar bank a közönségtől kicserélés után hozzákerült jegyeket az állampénztárnak szolgáltatná be, amely azok ellenében az osztrák magyar banknál aranyat vesz ki. Azonban így nem feltétlenül bizonyos, hogy fognak-e 200 millió korona bankjegyet a magyar banknál becserelésre prezentálni és meg lesznek-e az eszközeink, hogy a kétszáz millióhoz való jogunkkal éljünk. Különben a differencia semmi esetre sem lenne ez esetben már oly nagy, hogy az állampénztár ne egészíthetné ki. Van azonban egy másik mód is, amely az átmenetet és az új banknak arannyal való ellátását megkönnyítené. Ez abban állana, hogy a magyar állampénztár az osztrák kormánnyal való megegyezés létesítése után ezt a kétszáz millió korona aranyat az osztrák-magyar banktól a szabadalom megszűnésének éve folyamán bankjegyek vagy ezüstkuráns visszaadása ellenében szukcesszíve, a pénztári készletek mérvéhez képest venné át. Minthogy azonban az állampénztár ezt az egész kétszáz millió koronát nem nélkülözhetné, mivel folyó kiadásai vannak, ennél fogva feljogosítandó volna az állampénztár, hogy az átvett aranykészlet erejéig államjegyeket bocsáthasson ki, amelyek azonban csak addig maradhatnak forgalomban, míg az új bank megkezdte a működését. Ez az államjegy tehát nem volna papírpénz, hanem arannyal teljesen fedezett és azt csupán a forgalomban helyettesítő pénznem, ennél fogva a valutát egyáltalán nem érintené. Az osztrák-magyar bank azt az aranykészletet, amelyet a magyar kormány tőle átvett és az állampénztárnál ugyyszólván csak letétbe helyezett az új bank részére és működésének megkezdéséig, továbbra is a saját érckészletéhez számíthatná és annak másfélszeresét helyezhetné el bankszerű fedezet mellett. Ez utóbbi intézkedés azért volna szükséges, hogy az osztrák-magyar bank az érckészlet csökkenésére való tekintettel ne legyen kénytelen a kamatlábát felemelni, hanem teljesen változatlanul folytathassa működését. Az állampénztárnál levő ezen aranykészlet kizárólag a forgalomban levő államjegyek fedezetére szolgálna és egyébre semmi körülmények között fel nem volna használható. Mihelyt az új bank működését megkezdené, az állampénztár átadná neki a kétszáz millió aranyat azzal a megbizással, hogy a forgalomban levő állam-

jegyeket a saját jegyeivel cserélje be, azt az összeget pedig, amennyivel kevesebb államjegy volna az átadás napján forgalomban, mint az átadott arany, a saját jegyeiben szolgáltatassa be az állampénztárnak. Ugyancsak a fenti módon volna átveendő az osztrák-magyar banktól a valutarendezési célokra letett arany is. Ily módon az új bank mindjárt a megalakulása napján birtokában volna teljes érckészletének, ami megbecsülhetetlen előny volna azokkal az eljárásokkal szemben, amelyek az arany csak fokozatos megszerzését tennék lehetővé. Az új bank aranybeszerzésének korrekt módja csak az imént leírt eljárás volna. Arra, hogy az új bank a saját jegyeivel szerezhesse az osztrák-magyar banktól aranyat, gondolni sem lehet.

Ami a harmadik kérdést illeti, ha Magyarország 40%-kal részesedik az átvételnél, ehhez 84.200.000 korona szükségeltetik, még pedig 84 millió a névértékre 7.200.000 a felpénzre. Ezek fix összegek és további megbeszélést nem igényelnek.

Hogy egy újonnan létesítendő bank mily alaptőkével bírjon, arra nézve két szempont lehet irányadó. Az egyik az, hogy mily tőkét tud a magyar jegy kibocsátásból eredő üzlet kamatoztatni, a másik szempont az, hogy mily összeggel akarjuk a bankot a jegy kibocsátásnál támogatni oly műveletek keresztülvitelében, amelyek a jegy kibocsátással általában nem teljesen összeférhetőnek tekintetnek. Érttem ez alatt az agrár hitelt. Ha ez utóbbi támogatására helyezzük a fősúlyt, akkor az alaptőkének minél nagyobbak kell lennie. Ha ellenben arra helyezzük a fősúlyt, hogy az állam minél nagyobb összeget kapjon évente a jegy kibocsátási szabadalomért, akkor az alaptőkének minél kisebbnek kell lennie. Megjegyzem, hogy az alaptőke nagysága semmiféle szerves összefüggésben nincs az elérendő nyereséggel. A jegybank azokat az összegeket, amelyek üzletének folytatásához szükségesek, a pénzt. nyomtatja, ellentétben a többi bankokkal, amelyeknek azt betétek vagy alaptőke által kell beszerezniök. Hogy a jegybank mennyi jegyet adhat produktív módon ki, tehát mennyi kamatot vehet be, az semmi egyéből nem függ, mint az érckészletétől, de az alaptőkéjétől legkevésbé. A francia banknak 182 és fél millió alaptőke mellett 5800 millió frank bankjegyet szabad kibocsátania. Ha tehát az állam nyereségrészesedésére fektetjük a fősúlyt, akkor 85 millió korona teljesen elégséges volna a magyar jegybank alaptőkéjéül. Ez az összeg az osztrák-magyar bank jelenlegi alaptőkéjéhez van arányítva (210 millió 40%-a egyenlő 84 millió). Az alanti táblázat mutatja az osztrák-magyar banknak az utolsó tíz év alatt Magyarországon elért jövedelmét, a jelzálogüzlet jövedelmének levonása után. Hogy ezt miért vonom le, annak később fogom okát adni.

1898.	K 4.330,000.—
1899.	" 5.748,000.—
1900.	4.818,000.—
1901.	3.281,000.—
1902.	1.806,000.—
1903.	" 1.829,000.—
1904.	" 2.587,000.—
1905.	" 3.912,000.—
1906.	" 8.087,000.—
1907. ---	" 12.928,000.—

Tíz évi átlag: K 4.932,600.—

(Folyt. köv.)

A magyar bányabankról.

A magyarországi és erdélyi okkupált bányaterületek 80%-a nincs feltárva s üzembe helyezve, szóval mint teljesen értéktelen tőke hever. Az idő bebizonyította azt, hogy a tulajdonosoknak lehetetlen volt saját tőkájukkal és a magyarországi bankok s tőkések segítségével ezen bányavállalatokat üzembe helyezni.

Indító oka elsősorban ennek azon körülmény, hogy a hazai tőke rendszeren más célokra van lekötve és tulajdonképeni bányai és kereskedelmi célokra egyetlen egy bank sem mutat hajlandóságot, hogy tőkebefektetést eszközöljön. A magyarországi pénzügyet, mondhatni, még nincsenek tisztában a bányavállalkozás rendkívüli fontosságával, mert ha ez előttük ismeretes lenne, ugy ezen iparágtól a tőkeelvonás nem öltene oly nagy mértéket. Épen ezen részt és elsősorban is ezt óhajtjuk orvosolni, hogy alkalmat nyujtsunk a bányatulajdonosoknak, hogy bányáikat feltárhassák és üzembe vehessék. Már gondoskodtunk arról, hogy Európa egyes országaiban meg legyen a kiváló tőkeösszeköttetésünk ahhoz, hogy az ország megfelelőbb bányaterületeit feltárva, üzembe vehessük és fentartassuk. Ezen kiváló pénzügyi összeköttetések elég garanciát nyujtanak nekünk arra vonatkozólag, hogy a magyarországi bányatulajdonosok érdeklődését minden tekintetben magunkra irányítsuk és odahassunk, hogy a kedvező konjunkturát kihasználva, a magyarországi bányaterületen nélkülözhetetlen tényezőkké váljon. Talán egy ipari ág ismertetése és fejlődése sincs annyira elmaradva ebben az országban, mint épen a bányászat és épen helyes nyomon járunk akkor, amidőn a külföldi tőkeerőt igyekszünk az országba hozni ezen bajok orvoslására. A külföldi tőkeerő biztosítása már kilátásba van helyezve és a közel jövő már reményteljesen bontakozik ki.

Ebben az országban eddig nem volt oly faktor, mely reális alapon állva, biztosítani tudta volna a külföldet a magyarországi bányaterületek megbízhatósága és gazdagságáról. Rendszeren egyes kétes existenciáknak sikerült a külföldet különféle ürügyek alatt behálózni és ennek a behálózási játéknak az eredménye lett az, hogy külföld előtt bányáügyek tekintetében is meglehetősen rossz hírünk van. Ezen rossz hírünket javítani tüztük ki feladatul, másrészt pedig meg akarjuk enyhíteni az itt uralkodó, rendkívül súlyos viszonyokat.

Mint már többször is említettük, a külföld egy része intervencióink folytán már is élénk figyelemmel kíséri a magyarországi bányaviszonyokat, sőt az egyik előkelő londoni bankcég, Leon And Co. Lmtd. legutóbbi értesítésében említi, hogy sikerülni fog a tőkések figyelmét Magyarországra terelni, mert meg vannak győződve, hogy ebben az országban mindennemű bányászati iparág fényesen fog prosperálni tőkebefektetéssel és jó alapításnak tekintenének egy magyar bányabankot.

Meleg érdeklődésre találtunk még Olaszországban is, ahol kiváló képviselőnk erélye és összeköttetése folytán sikerült felébrésztetni a bizalmat hazánk bányászata iránt és nem idegenkednek attól a gondolattól, hogy reális alapokon nyugvó bányaterületeket ne financirozzanak és egy bányabank alapításában résztvegyenek.

Franciaország a vállalkozás és a tőke hazája, ahol bennünket nagyon jól ismernek. Azok a francia tőkések, kik részint rossz spekuláció, részint félre-

vezetés folytán vagyoniukat veszítették magyarországi vállalkozásokon, hozzáink többé vissza nem jönnek, sőt jóhírünket sem költik. Ép ez az oka, hogy a francia pénzpiac, mely normális körülmények közt a legkönnyebb spekuláns (lásd Rochette esetét), tartózkodóbb lett a magyar bányák irányában.

Ez a tartózkodás azonban nem jelenti azt, hogy teljesen kivonta magát minden spekulációból. Annyit azonban már most is látunk, hogy Franciaországban a teret meghódítani nem lehet oly könnyen, mint sokan képzelik.

Németország jelenleg saját bajával lévén elfoglalva, a mi bányáink iránt és egyáltalában minden spekuláció iránt hidegen viseltetik — kényszerűségből.

Leszűrhetjük tehát az eredményt és már előre jelezzük az utvonulat, amelyen a magyar bányabank haladni fog.

Angol, olasz s valószínűleg francia tőke fog dominálni és ha majd ezen réven a világ szeme felénk fordul, akkor fogják csak látni ezek a tőkések, hogy az a tőke, amit idehoztak, busásan meghozza a maga kamatját, sőt már most állíthatjuk, hogy a magyar bányabank 1—2 év alatt egyike leend a leggazdagabb bankoknak.

Csodálatos azonban, hogy ma, amidőn mindenki örömmel belátja, sőt kívánja a bányabank létesítését, mégis vannak disszonáns elemek, kik vagy önérdékből, vagy helytelen számításból kiindulva, ellenzik a bank létrejöttét és minden módon agítálnak ellene.

Aki bennünket ismer, az nagyon jól tudja, hogy mi a Bányabank alapításával erkölcsi obligóban vagyunk és már kezdettől fogva erős meggyőződésünk volt, hogy egy ily bányabankra nekünk feltétlenül szükségünk van.

Épen most fordult hozzánk egyik előfizetőnk, kinek egy erdélyi megyében 2 ércbányája van egy 200 holdas birtokán. A birtokot 38.000 korona terheli és különféle családi körülmények folytán fizetni nem tudván, a hitelezők a birtok ellen árverést tüztek ki.

Elteltekve attól, hogy a birtok ca. 70.000 koronát ér, a bank nem veszi számításba a birtokon levő 2 ércbányát, melynek minimálisan 250—300 ezer korona értéke van. S amidőn erre figyelmeztették a bankot, az elfoglalt rideg álláspontjából még sem engedett, mert szerintük a bányáknak nincs meg a reális értékük.

Joggal kérdezzük tehát, hogy szükséges-e a bányabank ily körülmények között? Vagy tán addig várjunk, míg manna hullik az égből?

M—r.

A magyar fürdők érdekében.

Ankét a fürdőtörvényjavaslat ügyében.

A magyar törvényhozók és balneologusok f. hó 4-én értekezletet tartottak a megalkotandó fürdőtörvényjavaslat tárgyában. Az értekezlet célja az volt, hogy az országos balneologiai egyesület információi alapján a magyar fürdők és források helyzete és bajai felől, valamint az őszszel tárgyalandó adóreform és fürdőtörvényjavaslat keretében nyujtandó segélyezési és fejlesztési módok felől a parlamentnek azon tagjai, akik a fürdőügy iránt érdeklődnek, vagy akiknek kerületében számottevő fürdők avagy források vannak, felvilágosíttassanak. Az értekezleten megjelent Andrassy

Gyula belügyminiszter és Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter is, továbbá Széll Kálmán, Batthyány Lajos gróf, Brázay Zoltán, Weisz Julián, Thaly László, Gaál Gaszton, Ság Manó, Sziklay Ottó, Zakariás János, Egry Béla, Bernát Béla, Sümegi Vilmos, Máriássy Mihály, Ferenczy Géza, Beniczky Ödön, Raisz Aladár, Fodor Kálmán, Muzsa Gyula, Fried Lajos, Simonyi-Semadam Sándor, Tolnay Lajos, Szebeny Antal, Tálos István, Darányi Ferenc, Hoffmann Ottó, Ujházy Iván, ifj. Madarász József orsz. képviselők, Smialovszky Valér főispán, Chyzer Kornél miniszteri tanácsos, dr. Preiss Kornél közegészségügyi felügyelő, Bókay Árpád egyetemi tanár, dr. Vámosy Zoltán egyetemi tanár, Edes-kuty Jenő, dr. Pap Samu, Barczel Lajos, Lukács Endre.

Bókay Árpád, mint az országos balneologiai egyesület elnöke, üdvözölte a megjelenteket és ismertette az összejövetel célját. Azért hívták össze az értekezletet, hogy a készülő törvényjavaslatoknál azon képviselők, kiknek kerületeiben fürdőhelységek vannak, a fürdőtörvények eljárásánál egyöntetűen járjanak el. Felkéri Batthyány Lajos grófot az elnöklésre.

Batthyány Lajos gróf megköszönve a kitüntetést, jelenti, hogy Andrassy Gyula gróf, aki rendkívüli érdeklődéssel viseltetik a mozgalom iránt, a törvényjavaslatot ősszel beterjeszti a képviselőházhoz és az értekezleten való állandó képviselővel Chyzer Kornél miniszteri tanácsost bízta meg.

Széll Kálmán megköszöni azon megtiszteltetést, amelylyel a balneologiai társaság őt megtisztelti. Mikor mint belügyminiszter, kötelességszerűleg az egészségügygel foglalkozott, már akkor is a legéberebb figyelemmel kísérte a hazai fürdők ügyét. Szándékában volt, hogy állami iniciatívával kezdjék meg a magyar fürdők támogatását és a maga részéről sajnálja a legjobban, hogy akkor tett lépései abbamaradtak, de most is szívesen csatlakozik a mozgalomhoz.

Dr. **Pap Samu** előadó köszönetét fejezi ki Széll Kálmánnak az ügy iránt való meleg érdeklődéséért. A hazai fürdők ügyét általában két szempontból szokták tárgyalni: közegészségügyi és közgazdasági szempontból. Ehhez a két szemponthoz hozzáfűzi a maga részéről a nemzeti szempontot, mert a nemzeti ügyet is szolgálja azzal, hogyha iparkodnak a hazai fürdőket olyan állapotba hozni, hogy azok minden igényt kielégítsenek. Hogy a fennálló hiányokat pótolják, ehhez nagy beruházások és befektetések szükségesek. Első feladat volna a nagy tőkét arra buzdítani, hogy a magyar fürdőket olyan vállalatnak tekintse, amelylyel üzleti szempontból érdemes foglalkozni. Ezt a buzdítást csakis az állam nyújthatja bizonyos kedvezmények megadásával. Kétséget nem szenved, hogy a magyar fürdőtörvény megalkotása volna a legcélszerűbb módja az állami támogatás nyújtásának.

Célszerű volna most már az adójavaslatoknak közelálló tárgyalása alkalmával gondoskodni a fürdők érdekeiről és bizonyos adókedvezményeket nyújtani, mert a fürdők megadóztatásánál tekintetbe kell venni az inproductív beruházásokat is. A balneologiai társaság e tekintetben három pontra kívánja felhívni a figyelmet. A házhéradók leszállítására a fürdőhelyek területén, vagyis 4%-ra kívánja leszállítani, az ujonnan keletkező épületek adómentességének 30 évben való megállapítására és harmadszor a fürdővállalat kereseti adójának mérsékeltebb tételben, vagyis 5%-ban való megállapítására.

A jelenlegi kormány jóindulattal viseltetik a moz-

galom iránt, amit már eddigi tevékenységük is bebizonyít.

Sümegi Vilmos úgy tartja, hogy a fürdőkérdés elsősorban közegészségügyi kérdés, de mindamellett nagyfontosságú közgazdasági és nemzeti kérdés is. Az adóreformnál való kedvezményeket igen alárendelt, kicsinyes dolognak tartja. Nem szükséges nagy tőke fürdőtelep létesítéséhez. A magyar társadalomban kell öntudatot, önbecsülést ébreszteni, hogy bűnnek tartsa más ország fürdőhelyére menni.

Smialovszky Valér főispán ismerteti a balneologiai társaságnak a fürdők érdekében kifejtett működését és azt a javaslatot, amelyet a balneologiai kongresszus megbízásából készített.

Zakariás János szerint úgy a társadalomnak, mint az orsz. képviselőknek ebben az ügyben együttesen kellene működni. Az adóreformjavaslatnál felmerülő kívánalmakat a maga részéről teljesen magáévá teszi és mindent el fog követni, hogy azok teljesítenek is. Fontosnak tartja egy központi iroda szervezését és a kölcsönös együttműködés érdekében a tulajdonosoknak szövetségben való tömörülését.

Fodor Kálmán egy bizottság kiküldését kéri a részletek megbeszélésére.

Máriássy Mihály az államnak tisztán erkölcsi támogatását kéri az ügyben.

Brázay Zoltán nem tartja helyesnek a bizottság kiküldését, sőt minél szélesebb alapon kívánja tárgyalatni.

Ferenczy Géza és **Tálos István** kérik, hogy a jövőben mindazon képviselőket hívják meg, akiknek kerületében fürdő van.

Smialovszky Valér főispán és **Zakariás János** az ősszel tartandó ülésekre vonatkozólag tesznek pro-
póziót, amelyek után **Batthyány Lajos** gróf indítványozza, hogy miután most konkrét határozatot nem kell hozni, hogy az ősszel, lehetőleg a képviselőház első ülésével egy időben újabb értekezletet tartsanak, amely elé már konkrét pro-
póziókkal lehetne lépni. Esetleg a pro-
pózió elkészítésére bizottságot lehet kiküldeni.

Pap Samu dr. attól fél, hogy az adóreformjavaslatokat ősszig letárgyalják.

Széll Kálmán kijelenti, hogy nem hinné, hogy az adóreformjavaslatot a képviselőház nyári szünete előtt tárgyalják, miután a képviselőház ülései szeptemberben folytatódna, legjobb lenne, ha avval egy időben jönne össze az értekezlet. A balneologiai egyesület a nyár folyamán konkrét javaslatot készítené, amelyet akkor tárgyalás alá vennének.

Batthyány Lajos gróf elnök ilyen értelemben mondja ki a határozatot, majd **Bókay Árpád** indítványára az elnöknek és **Széll Kálmánnak** az ügy érdekében kifejtett működésükért köszönetüket fejezik ki és ezzel az értekezlet végét ért.

BÁNYAHIREK.

Olvasóinkhoz! Kellemes pünkösdi ünnepeket kívánunk! Ugyancsak itt kérjük, hogy a vezető cikkben felvetett eszmére észrevételeiket, terveiket velünk közölni sziveskedjenek.

A sósvíz értékesítése.

Mindig azon az állásponton voltunk, hogy Magyarországon igen nagy jövője van a sósvíz modern és gazdaságos értékesítésének.

Erre nézve a következőket írja a Vegyi Ipar: Az ipar egyik legfontosabb alapanyagának: a sónak magyarországi lelőhelyei egy idő óta szomorú átalakuláson mennek keresztül.

Bányák, melyeknek csak a föltárása százezrekbe került, egy éj alatt bedőlnek, mert a víz lassan, de föltartózatlanul haladó kilugozása utat nyit a bánya torkában az árnak.

Ilyen volt a sorsa az aknaszlatinai sóbányáknak, a melyeket már kétszer elöntött az ár, a máramaroszigeti Albertbányának, a melyet a vízbeömlés miatt már évtizedek előtt üzemén kívül helyeztek, ilyen volt a sorsa a Józsefbányának és legutóbb a Kunigundabányának, a mely bányáknak beomlása nem tekintve a befektetett óriási üzemkiadásokat, nagy vesztesége különösen a hazai vegyi iparnak.

A só ugyanis, a mint köztudomásu, alapanyaga a szódának, szóda a lugoknak, lugkőnek, a lug pedig kiindulási pontja egy egész sereg olyan preperátumnak, a melyeken a vegyi ipar nyugszik. Ha ez a nyersanyag megdrágul, az egész hazai vegyi ipar veszíteni fog versenyképességéből.

Ném tekintve azt, hogy van-e sókészletünk vagy nincsen, elsőrendű kötelessége az államnak, hogy azt a sómennyiséget, a mely az évtizedek óta vízzel elöntött bányákban, mint egy sósvíz-reservoirban összegyűlt — kihasználja.

Kötelessége annál is inkább, mert kihasználása óriási jövedelmet nyújtana az államnak, ha a kihasználást vegyi ipar üzérével kapcsolná össze.

Az aknaszlatinai elöntött bányák körülbelül egy millió köbméter sót tartalmaznak, melynek koncentrációja 20—30 százalékgig terjed.

Ezt az oldatot, a melyből eddig egy fillér hasznot sem láttak és a melyet forgalomba hozni lehetetlenség, ott helyben igen jól föl lehetne használni az ammoniák szódagyártásra Solvay-eljárása szerint. Hármast cél érne el ezzel az állam.

Először azt, hogy a többi bányára nézve veszedelemes folyadékot kevesebb költséggel és kevesebb veszteséggel bírnia eltávolítani, másodsor óriási jövedelemhez jutna, harmadszor föllendítené a vegyi ipart, amely egy olcsó alapanyaghoz az olcsó állami szódához jutna.

Egy modern berendezéssel ellátott ammoniák-szódagyárban a szódának ebből a bányából való előállítása mm.-kint mintegy 4—5 koronába kerülne, míg kereskedelmi ára 15 korona. Ha már most az állam csak 10 koronáért adná métermázsáját (még mindig nyerne 100 százaléket mellette), egész nagyiparunk föllendülne.

A lugkőgyáros olcsóbban termelhetne lugkővet és ki lehetne szorítani az 1,828.000 korona behozatali többletet. A szappangyáros olcsóbban termelhetne és ki bírának szorítani azt a hat millió korona értékű szappant, a mi az országba évente beözönlik. Az üvegipar az állami szódában egy olcsó nyersanyagot nyerne és az évi 12 millió értékű üvegárubehozatal redukálódna stb.

Az arany és ezüst elillanása. Az evakuált kvarcedénybe zárt ezüst és arany 680°, illetve 1070°-nál elillanásuknak jelét árulják el. A forrás jelensége 1360°, illetve 1800°-nál áll be. Az uralkodó nyomásra vonatkozólag nem közöltek még adatokat. A Schuller-, Krafft- és Bergfeld-féle fenti értékek után indulva, a légköri nyomásnál beálló forrás 2040°, illetve 2530°-ra tehető. Watts az ezüst forráspontját 1850°-ra becsüli, az aranyét pedig 2800°-ra, adatai azonban nem igen megbízhatók. Richards I. W. a szóbanforgó értékek valódi nagyságát következőképen akarja meghatározni. Ha feltételezzük, hogy az abszolút fokokban kifejezett normális forráspont egyenlő törtrészeinek arányos gőz-tenziók felelnek meg, akkor az ezüstöt és aranyat a higánnyal lehet összevetni, mely utolsó fémnek gőz-tenziója tág hőfokhatárok közt ismeretes. Ezen reláció alapján Richards egy tabellát állított össze, melyből érdekes következtetések vonhatók. Az összeállítás értelmében valamennyi fém már 0.0002 mm. higanytenzió mellett mutatja az elgőzölés jelenségeit, ami azt fejezi ki, hogy az ezüst 729°-nál és az arany 942°-nál indul gőzölésnek; a valóságban 680, illetve 1070°-ot figyeltek meg. A tényleg véghezvitt mérések alapján a vákuumban beálló forrás hőfokai a higánnyal 180°, az ólomnál 1250°, ezüstről 1360° és aranyánál 1800°. Richards számításai szerint az analog értékek 180°, 1217°, 1390° és 1743°, melyek az előzőkkel meglehetősen egybehangzanak. A számítás további eredményei értelmében a légköri nyomásnál beálló forrás hőfokai az ólomnál 1800°, ezüstről 2040° és aranyánál 2530°. A tabellák technikai fontossággal is bírnak, mivel az mutatják, hogy az arany és ezüst nyílt olvasztásakor 700°-nál az ezüst, 950°-nál pedig az arany tekintélyes mennyisége távozik a kemencecsatornákon keresztül. A tabellák továbbá azt is árulják el, hogy az üzés folyamata alatt, 1000°-nál tekintélyes ezüstmennyiségek távoznak az ólomgőzökkel. Richards a fémek elgőzölési melegét (légköri nyomásnál) is kiszámította és 1 kg. ezüstöt 493 Cal.-ban, 1 kg. aranyét 327 Cal.-ban állapította meg.

A vasarak leszállítása. Dacára annak, hogy a belföldi vasgyárak üzletmenete igen kedvező és a vasipari vállalatok megrendelésekkel bőven el vannak látva, mégis már több ízben felmerült az a hír, hogy a vas-kartel a vasarakat le fogja szállítani a közel jövőben. Okot erre főleg a német verseny ad, mert a német vasművek a németországi konjunkturák visszafejlődése óta teljes erővel rávetették magukat a külföldi piacokra. Az árszállítások előreláthatólag elsősorban a rudvasak árait fogják érinteni. Májusban megindulnak a kötések a második féltévre a kereskedők körében és így, ha a vasarak leszállítását tényleg elhatározzák, úgy azokat már májusban fogják alkalmazni a második féltévre szóló kötéseknél. Hogy az árszállítások milyenek lesznek, azt még egyelőre nem lehet meghatározni, mert a határozathozatalnál mindenesetre számolni fognak a kartelvezetőségben a belföldi fogyasztás várható alakulásával és a külföldi verseny folytatásával.

Ércelőfordulás Jolsván. Érdekes hírt közöl velünk jolsvai levelezőnk, mely szerint *Korpás* nevű község határában egy értékesnek látszó ércterületet fedezett fel, melynek művelését vizelöntés következtében félbeszakították. Az anyagövetet kloritpala alkotja s ez nemesebb érceket is tartalmaz. Hagyomány szerint a régi bányaművelők az itt kitermelt ércet hordókban Szomolnokra szállították, ahol tudvalevőleg évszázadok

óta rézércet bányásznak és olvasztanak is. Szerencsétlen helyen való ércfejtés folytán vízre akadtak, amelyet kezdetleges szivattyúkkal eltávolítani képtelenek voltak s így kiöntve lettek. Egy már 100 méter hosszban megkezdett altárnának továbbhajtása által azonban a régi fejtőhelyhez mintegy 2000 korona költséggel hozzáférni és a felhagyott réztermelést modern eszközökkel újból felvirágoztatni lehetne.

Pénzügyi, ipari és kereskedelmi hírek.

Részvénytársaság Raky-módszerű furásokra. Ezt a társaságot 1899-ben az „Internationale Bohrgesellschaft A. G.” Erkelenzben alakította, mely is csakhamar az egész világ legnagyobb mélyfuró vállalata lett. A kiterjedt szepesmegyei ércbányászaton kívül a Raky-társaság — ahogy röviden nevezik a vállalatot — még a mélyfurásokra fektetett nagy súlyt. Ugy a magyar állam, valamint a Magyar Általános Hitelbank nagyszabású furómunkálatokkal bizta meg a társaságot, nagyrészt köszénterületekre, mely furások már előrehaladt stádiumban vannak és várakozáson felül sikerültek. A Raky-társaság a magyar áll. gépgyárnál, valamint előkelőbb belföldi cégeknél nagyobb gépmegrendeléseket eszközöltetett és értesülésünk szerint legközelebb saját kezelésben gépgyárat fog Magyarországon berendezni, amint az az erkelenzi anyaintézetnél is megvan. Ezen gépgyár kizárólag a bányászati gépek gyártásával foglalkozna, különös tekintettel a furógépekre. A magyar társaság háta mögött az Internationale Bohrgesellschafton kívül még a Schaffhauseniische Bankverein áll, mely két társaság igazgatósági tagjai a Raky-társaságnál is közelebről érdekelve vannak. A jelenlegi vezető igazgató *Herz József*, ki már számos éve áll az intézet élén és e kiváló fejlődés az ő személyével szoros kapcsolatban van.

Portlandcementszállítás a Máv. részére. Az államvasutak budapest-bálparti üzletvezetősége a vonalai részére a folyó évben szükségelt 10.000 kg. portlandcement szállítására árlejtést tartott. Ez alkalommal a Beocsini cementgyár unió rt. a portlandcement métermázsáját 4.40 K-ért ajánlotta ab Ujvidék felső hajóállomás és az üres zsákok drbját 20 fillérért veszi vissza; Aradi és csanádi egyesült vasutak gurahonci cementgyára 5.40 K-ért ab Arad, az üres zsákokért 40 fillért, Melocco L. 5.50 K-ért ab Budapest nyugoti pályaudvar, az üres zsákokért 40 fillért, Lédéci Schenk Adolf 4.80 K-ért ab Lédéc, az üres zsákokért 15 fillért, Nyergesujfalusi cementgyár Satori Miksa 5 koronáért ab Nyergesujfalu és az üres zsákokért darabonként 25 fillért ajánl. Döntés az ajánlatok összehasonlítása után lesz.

Az osztrák-magyar államvasut-társaság a napokban közzétett üzleti jelentésében magyar bányáiról és kohóiról a következőket közli: A resicai vasműben a légszesz- és villamosság központot két géppel üzembe helyezték, a harmadik gép pedig most van szerelés alatt. A hengermű átépítése majdnem egészen be van fejezve, a villamos hajtású reverzjáratok és az új pléhhengermű már üzemben vannak, épen úgy kész már egy új tömbhengermű is. Most dolgoznak a melléktermékek értékesítésére hivatott 70 kokszkemence átalakításán. Aninán szénválasztókat építettek, az ércosztá-

lyozót és a villamos művet kibővítették. A románbogsáni gazdasági gépgyárban a kovácsműhelyeket kibővítették. Kolcánban új mészégetők épültek. A mérleg szerint a múlt évben építkezésekre és új berendezésekre 1.479,860 K-t fordítottak, vagyis 406.926 K-val többet, mint a megelőző évben. Az igazgatóság eme hivatalos jelentése is igazolja tehát a lapunk legutolsó számában az osztrák-magyar államvasut társaság magyar bányáinak és kohóinak sorsáról foglalt hírt.

Ugyancsak itt említjük meg, miszerint a társaság, hogy üzemelt a kellő mennyiségű vízzel elláthassa, a Brázovában több millióba kerülő völgyelzáró gátat tervezett és miután az előmunkálatok és tervek elkészültek, a társaság építési engedélyért folyamodott. Az engedélyezési tárgyalást május 16-án tartották meg és az építési engedélyt kiadták.

Szabadalmi hírek.

Az elmúlt héten az alábbi szabadalmakat jelentették be. A bejelentett találmányok egyelőre jogtalan használat ellen védelemben részesülnek; 60 napon belül ezen bejelentések ellen fel lehet szólni. Érdekelte feleknek bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

1. Önműködő tüzelő berendezés.

Az új berendezés különösen gőzkazánoknál alkalmazható célszerűen; az ujtás tulajdonképpen a mozgó rostélyra szorítkozik, melynek egyes elemei — eltérőleg az eddigi mozgó rostélyoktól — nem vándorolnak végig a tüzelőtéren, hanem olyképpen vannak elrendezve, hogy a tüzelőanyag vándorol, mely közben folyton rázódik, keverődik, miáltal a régi mozgó rostély ismert hibái kiküszöbölődnek.

A rostély elemek vagy vízszintes tengely körül végeznek egy-egy negyed fordulatot vagy a rostélyszerűen elrendezett elemek váltakozva mozognak előhátra. Első esetben a tüzelőanyag mindig a következő rostélylemeze fordulóra fordul át; a lépcsős rostélynál a tüzelőanyag előrejutása még praktikusabban van megoldva, t. i. ha egy rostélyelem, illetve lépcső hátrafelé mozog, akkor az egy fokkal magasabban fekvő lépcső az előbbin levő tüzelőanyagot egy harmadik lejjebb fekvő lépcsőre tolja. Ily módon az anyag összesülése, a salak képződés, az anyagnak a rostélyhoz való sülése, a rostély eltömődése stb. tökéletesen meg van akadályozva s a legrosszabb tüzelőanyag is a rostély minden részén egyenletesen ég el.

2. Eljárás és készülék folyékony tüzelési anyag szétporlasztására.

Az ujtás lényege abban áll, hogy különösen a nehéz olajokat először crós légörvénybe vezetjük, ahol az olajrészecskék összemorzsolódnak és a levegőben legfinomabban eloszolva teljesen szétporlasztódnak.

A légforgatagot szájsősorozatok létesítik, melyek az olajat bevezető szájső előtt egymás mögött vannak elrendezve és melyeknek egy része ismert módon lapát-szerű betétek által az átvezetett légáram keringését létesíti.

3. Eljárás minőségi acél előállítására.

A feltaláló a savanyu elektromos kemencét kombinálta a bázisos elektromos kemencével. Az anyag finomítását a bázisos kemencében kezdi, ahol az anyag mangántól, szilíciumi foszfortól és kéntől megtisztul ugyan, de nagymennyiségű oxigént tartalmaz, sőt megvan az a tulajdonsága, hogy az öntésnél a levegővel érintkezve mohón vesz fel oxigént. Ha az olvasztás

végművelését savanyu kemencében végezzük az ömlött anyag ezen utóbbi tulajdonsága eltűnik. A savanyu tűzhely alkalmazása folytán ugyanis beáll az oxidálás és szenesedés.

Az idegen fémekkel való ötvöződés szintén jobban sikerül a savanyu kemencében, úgy hogy oly terméket nyerhetünk, mely a legcsekélyebb mangán és széneny tartalom mellett teljes tömörséggel bírnak, legalább így állítja ezt a feltaláló.

4. Kavarókemence.

A kemence feneke vízszintes haránttengely körül jobb-bal irányú lengéseket végez; a fenék két végrésze része tompa szög alatt hajlik a fenék közé felé.

A feltaláló állítása szerint ezen kemencében a megolvadt vastömreg hőmérséklete az egész felületen állandó, mert az olvadt vasfürdő mélysége a legmelegebb öv felett (a kemence feneke mélyebben fekszik) a legnagyobb; elmarad a sík fenékű lejtős kemence azon hátránya, hogy a vasfürdő mélysége különböző, amennyiben az egyes helyeken tulságos nagy, más helyeken tulságosan csekély ahhoz, hogy a frissítés hathatósan végezhető legyen.

5. Acetylin fejlesztő készülék.

A viztartány a karbidtartány fölött van elhelyezve. A viztartányból az alsó tartányba lefolyó viz szabályozására egy lefelé nyíló vízszabályozó szelep van alkalmazva. Az esetleg erősödő gázfejlődés esetén a megnövekedett nyomás zárja a szabályozó szelepet, miáltal a lefolyó vízmennyiség is csökken.

KÜLFÖLD.

A galíciai petroleumtermelők szervezkedése. Közöltük, hogy a galíciai petroleumtermelők a közös elárúsítás céljából korlátolt felelősségű szövetkezetet szándékoznak létesíteni. Ez Lembergben múlt hó 22-án megtörtént, a szövetkezet megalakult s a belépött tagok a termelésnek mintegy 40%-át képviselik. Azonban az akció továbbfejlesztése céljából a jövő héten Drohobirban nagy gyűlést tartanak, melyen a külföldi érdekeltek, nevezetesen a galíciai petroleum-források németországi tulajdonosai is meg fognak jelenni. Ekként remélik, hogy a szövetkezetbe nemcsak a nagy-, de a kis- és legkisebb termelők is belépnek s ez esetben az eladás 90%-a a szövetkezet kezeiben fog összpontosulni.

Bányászati kiállítás Londonban. Az utóbbi időben előfordult több nagy bányakatasztrófa fokozott mértékben irányozta a közönség figyelmét a bányatügyre. Ez az érdeklődés lett az indító oka Londonban július 11-31-ike között rendezendő nemzetközi bányászati kiállításnak. A kiállítás az Olympia tágas csarnokait foglalja majd el és főként azt a célt szolgálja, hogy a nagyközönséggel a bányászat, a mentőügy, a bányahygieniai és technikai berendezések legújabb vívmányait megismertesse. A kiállítás iránt élénk érdeklődés mutatkozik Magyarország részéről is.

A szerkesztésért felelős: **Apsay V. János.**

PIUS PIRRINGER
BÁNYA ÉS-ALAGÚT-LAMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16 A

ajánlja eddig felülmúlhatlan gyártmányait.
Vízszűrőknak kedvezményes árjegyzék ingyen és bérmentve.

4465/1908. szám.

Hirdetés.

Schmidlhauer Lajos komáromi lakos, képviselve dr. Nagy Emil budapesti ügyvéd által, a Komárommegyei Nagyigmánd és Kocs községek határában levő keserű gyógyvizű kutjai számára az 1885. évi 23. t. 16. §-a alapján a gesztesi járásban, Nagyigmánd és Kocs községek határainak egyes részére kiterjedő védőterület megállapításáért folyamodott.

Ezen kérvény folytán a törvény által megszabott helyszíni eljárás *folyó évi június 22-ik napján d. e. 9 órakor* fog megtartatni. Tárgyalási helyül Nagyigmánd község háza jelöltetik meg.

A kérelmezett védőterületre vonatkozó szakértői vélemény és a terv a tárgyalás napjáig közzemlére vannak kitéve és megtekinthetők ezen m. kir. bányakapitányságnál (Budapest, II. ker., Fő-utca 34. sz. d. e. 9-2 óra között), továbbá Nagyigmánd község előljáróságánál.

Erről az érdekeltek oly felhívással értesítettek, hogy a kérelmezett védőterületre nézve esetleges észrevételeiket a tárgyalás napjáig írásban ezen m. kir. bányakapitányságnál, vagy szóbelileg a tárgyalás alkalmával annnyival inkább adják elő, mint különben a határozati javaslat minden további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Budapest, 1908 évi április hó 30-án.

P. H.

M. kir. bányakapitányság.

Bányafelmérő kerestetik.

Ujbányai kőszénbányászatunkhoz bányá- és külmerésekben gyakorlott

bányafelmérőt

azonnali belépésre keresünk.

Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatok intézendők

Beocsini Cementgyári Unió r.-t.
igazgatóságához

Budapest, V., Alkotmány-utca 10. szám.

J. POHLIG .A G. Kölnben,

épít harminc év óta

sodrony=kötélpályákat,

a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15-18, 20, 35 és 45 kilométer hosszban is.

Magyarországi
képviselő:

PÁRIS OSZKÁR, Budapest

VII., Damjanich-utca 51. szám, **TELEFON 82-16. SZ.**

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt-
etc. Stilen,

in allen nur dankbaren Formen und Grössen.

Grösstes Lager der Continents.

Grösstes Specialgeschäft der Branche

Muster und Preise auf gef. Anfrage

Hamburg 1/c. **MOMME O. MOMSEN.**

600-1000

bányamunkást keres rögtöni alkalmazásra
előkelő bányavállalkozó. Sürgős ajánlatokat
a lap kiadóhivatalába kérünk.

Pap Aurél

okl. magán b. mérnök

irodája

NAGYVÁRADON

Lukács György-utca 54.

Elvállalja minden e szakba vágó

munkák elvégzését.

Elvállalok nevezetesen: kül- és bányaméréseket, háromszögeléseket, lyukasztási méréseket adományozási méréseket, térképek és kérvények szerkesztését, zárlatkutatómányok fektetését és bejelentését, idegen bányák megvizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel és eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak építést, altisztek által vezetett bányüzemek időnkénti megtekintését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Az igen tisztelt szakközönség
szives pártfogását ez uton kéri

P A P A U R É L

okl. m. b. mérnök.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR

HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz.
(ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben

Számos kiállításon ki-
tűntetést nyert.

Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvarc- és silica-kövek, magassfoknak (hoch-basische) (védjegy XX) és magas savfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemencékhez; üstkövek, főzálló anyag acéltéglékhez és hasonló legmagasabb igényeknek megfelelő anyag; Chamottelisztt acélöntéshez; tűzálló elszigetelőkövek 0,8 fajsúlyig, pl. léghevítő vezetékek kifalazásához; pír-szén-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték-szerint, agyaghozzaadás nélkül, keményen sajtólva, megfelelően égetve, nagy olvasztókhoz. Alakkövek, göretek, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszesz- és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállítatnak; különösen teljes nagyolvasztók léghevítőkkel, görbe- és mészkemencék. — Fenti külön-
legességekben gyakorlott köm-
vesek rendelkezésre állnak.

Alapított 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogramm alakos égetett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstatban, Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóbból gondosan eszközöltetnek

Sürgöncim:

„Feuerfest“ Halbstadt.

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb
kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor.-ért
olajban szinesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselők mindenütt felvételnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és
festészeti műterem

BUDAPEST, VII/22.

GEBRÜDER FROMME

WIEN, XVIII. Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präcisions-Instrumente

Gruben-Patent-Boussolentheodolite. Gruben-Instrumente, Taschen-Grubenboussolen-Instrument Preis fl. 67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten und Stäbe, Verziehschrauben und Schnüre, Compasse, Gruben-Regel-Transporteure, Phantogrammen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

General Vertreter:

von Karl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapest, Kőbányai-út 13-23. sz.

Sürgöncim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapest, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsirón.

A budapesti gyárban 1144 löerő, 2850 munkás, a diósgyőri gyárban 7000 löerő 5600 munkás, a vajdahunyadi gyárban 1374 löerő, 1800 munkás, a zólyombrezői gyárban 3765 löerő, 2900 munkás, a kudsiri gyárban 280 löerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobílok, arató-, fűkaszáló- és cséplőgépek, utimozdonyok, szalmakaszalók, kukoricamorzsolók, és egyéb gazdasági gépek, vasuti vizállomási berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsikeretlemezek, teljes lokomotív és vasuti kocsik kerékpárok, kerékvázak és tengelyek, vont fénys rudak, kovács- és acélöntvényű hajó- és gépkatrészek, téglacélöntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas és vasöntvények, szegecsek, csavarok, csavarkulcsok, tűzálló anyag- és chamotteáruk. Hidak, vasszerkezetek, vasuti sínek és sinkapcsoló-szerkek, teljes vasuti váltók, keresztezések, vastartók, kereskedelmi vasak, lemezek, hidláncok, rúgóacél, kőfűróacél, reszelőacél, kocsirúgóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és durvaacél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle acélszerszámok, üllök stb. acéllövődékek, vont, hengerelt, kazán-, forr- és furócsövek ónozva és galvanizálva, öntött gőzvezeték, vizvezeték és csatornázási csövek és csatornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt karimákkal, mindennemű bányacsövek, elektromos vasuti vezetékhez és világító testekhez való árbocok, hajóárbocok, vitoriarudak (Raaen), árbocszárak (Stengen), árbocszálfák (Spieren), póznák (Bäume), alagszövek, vízlégszövek (Speigaltrohre), üreges mozgó hajódarúk (hohle Davits), tengeri uszók (Meeresbojen) vízépítésekhez, hidjáromokhoz és partbiztosítási falakhoz alkalmas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és felülről cementtel kiöntétn, olcsóbbak és tartósabbak mint a kőtalazatok, olaj-, légszesz- és légnymási tárgyak 200 atmoszféra és azon felüli belső légnymásra, torpedó-légpatronok, cellulóze cukor- és szappanfőzőüstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdonykazán-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók, vegyészeti és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló készülékek stb.

A „Bányászati Évkönyv“ megjelenése!

„A Bánya“ rövid pályafutása alatt is megmutatta, hogy a magyarországi bányatulajdonosok és bányászat érdekeit mindenkoron a legmelegebben karolta fel, s most egy nézagpótló munkával óhajtja a magyar bányászat ügyét úgy idehaza, mint külföldön előmozdítani.

E célból „**Bányászati Évkönyv**“ címmel egy 300 oldal terjedelmű 1/3 ad rét nagyságu illusztrált szakkönyvet adunk ki, mely tartalmazni fogja

1. A rendes naptári részt.
2. A m. kir. pénzügyminiszterium bányaosztályvezetőinek, a m. kir. geológiai intézet karának, a bányakapitányok, bányatanácsosok, bányabiztosok, a bányászati akadémiai tanári karának és előkelő hazai bánya-vállalatok igazgatóinak és vezetőinek fényképét és életrajzát.
3. A fontosabb ásványok ismertetését, különös tekintettel hazai viszonyainkra.
4. A bánya törvény fontosabb s gyakorlati rendelkezéseit és az eddig megjelent s a bányászatra vonatkozó nagyobb jelentőségű miniszteri rendeleteket.
5. A magyarországi és a külföldi bányászat összehasonlítását.
6. Az összes magyarországi bányatársaságok pontos címét és az alkalmazottak pontos névsorát.
7. Legújabb bányászati berendezések, gépek és szabadalmak leírását és fényképét.

A mint ezen vázlatos programunkból látható, a „**Bányászati Évkönyv**“ minden igényt ki fog elégíteni.

A „**Bányászati Évkönyv**“ minden év szeptemberében jelenik meg s bolti ára csupán

==== **4 korona** ====

A megrendelések alanti címre eszközrendők.

Hazafias üdvözlettel

Telefon 23-33.

✂ A B Á N Y A ✂
szerkesztősége
Budapest, VI., Dalszínház-u. 8.
(Az operával szemben.)

Megrendelési-ív.

Alulírott ezennel megrendelem a „Bányászati Évkönyv“-et és kötelezem magamat azt a megjelenéskor átvenni 4 korona árban.

N é v	Foglalkozás	L a k h e l y	Hány példány

✂ LOSSINSZKY IMRE ✂

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KÖRUT 7. SZÁM.

Telefonszám 64—72.

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes” Bank Budapest. — Lámpaműhely-telefon 2—16

Táviraticim LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum” petróleum izzólámpák szabadalm.

tása. 1000 gyertyafény óránként 11-5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos izzólámpát. Bármely petróleummal ég. Hőszigetelt, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb számára.

egyedüli gyártása és el-
árúsítása. A jelenkor leg-
jobb és legolcsóbb világi-

Szabadalmazott „Zenit” Invert gázégő

Ideális gázvilágítás! A „Zenit”-égő régen érzett hiányt pótol a gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felény gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk, mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit”-égő óránként 60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad, tehát a közönséges Auer-égőkkel szemben

50%-os gázmegtakarítást eredményez.

A „Zenit” invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényű 60 l. óránkénti gázfogyasztás mellett. — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100 l. óránkénti gázfogyasztás mellett.

A „Zenit” invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— korona, B-jegyű 22.— kor. Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szénre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fűtsünk olcsó hazai szénrel!

50%-os költségmegtakarítás!

Alkalmazásban vannak már: Budapest Városi Villamos Vasút, Technologiai Iparmúzeum, M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv. Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp. ruhatár, Váczi városház, Nagyvárad hadapródk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Munkácsi-féle szab.

takaréktüzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!